

تعهدات در قانون مدنی فرانسه (۲)

ترجمه‌ی: بهمن رازانی

پروژه‌ی نگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شروېشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

قانون مدنی کشور فرانسه
عنوان سوم از کتاب سوم
«مقررات عمومی قراردادها یا الزامات ناشی از قرارداد»

فصل سوم

پیرامون آثار تعهدات

بخش اول

مقررات عمومی

ماده‌ی ۱۱۳۴ - پیمان‌هایی که حسب قانون منعقد گردیده باشد، بین طرفین خود، در حکم قانون است. این پیمانها جز با تراضی طرفین یا در مواردی که قانون اجازه می‌دهد، قابل انفساخ نیست و بایستی با حسن نیت اجرا گردد.

ماده‌ی ۱۱۳۵ - پیمان‌ها، طرفین خود را نه فقط بر آنچه ضمن آن بیان شده، ملتزم می‌دارد که ایشان را بر کلیه‌ی تبعاتی که انصاف یا عرف یا قانون برحسب طبیعت آن پیمان بر آن بار می‌کند، نیز ملزم می‌سازد.

بخش دوم

پیرامون تعهدات تأدیه

ماده ی ۱۱۳۶ - تعهد تأدیه، متعهد را به تسلیم شیء موضوع تعهد و نیز حفاظت آن تا زمان تسلیم - با ضمانت اجرای پرداخت زیانها و خسارات متعهدله - ملزم می کند.

ماده ی ۱۱۳۷ - تعهد به مراقبت و حفظ شیء خواه پیمان به سود یکی از دو طرف باشد یا به سود هر دو، متعهد به مراقبت و حفظ شیء را به انجام کلیه ی مراقبت هائی که یک فرد کاملاً دلسوز و آگاه به جا می آورد، ملزم می سازد. این تعهد، کمابیش، شامل همه ی قراردادهایی می گردد که آثارشان، ذیل عنوانهای مربوط بدانها، با همین محتوی شرح شده است.

ماده ی ۱۱۳۸ - تعهد به تأدیه ی چیزی، تنها با وجود رضایت دو طرف تعهد بدان کامل است. این تعهد، دائن را مالک متعهدبه می سازد و تلف متعهدبه را از زمانی که بایستی تسلیم شود، بر عهده ی او می گذارد. هر چند که تشریفات تسلیم پایان نیافته باشد. اما در صورتی که مدیون در تسلیم تأخیر کند، تلف شیء متعهدبه، بر عهده ی اوست.

ماده ی ۱۱۳۹ - مدیون زمانی ملزم به تسلیم شمرده می شود که به وسیله ی اخطار یا هر وسیله ی مشابهی از او تسلیم را خواسته باشند یا این که حسب متن قرارداد بدون نیاز به امر دیگر و تنها به سبب رسیدن وقت تسلیم، ملزم بدان باشند.

ماده ی ۱۱۴۰ - آثار تعهد به تأدیه یا تسلیم غیر منقولها، ذیل عنوانهای بیع یا حق تقدم دائن یا رهن مذکور است.

ماده ی ۱۱۴۱ - هرگاه مال موضوع تأدیه یا تسلیم که بایستی به دو نفر پی در پی تأدیه یا تسلیم شود، کاملاً منقول باشد، هر یک از آن دو که واقعاً متصرف آن شود، دارای الزامات مالک آن مال محسوب می گردد. هر چند که تعهد به تسلیم به وی مؤخر بر تعهد مشابه به سود دیگری باشد. بدان شرط اما که تصرف وی با حسن نیت انجام شده باشد.

بخش سوم پیرامون تعهد به فعل و ترک فعل

ماده ی ۱۱۴۲ - هر تعهد به فعل یا ترک فعلی که از سوی متعهد اجرا نگردد، منجر به تاوان زیان و خسارات متعهده می‌گردد.

ماده ی ۱۱۴۳ - با این وجود، متعهده حق دارد که تغییر وضع ناشی از تخلف متعهد از الزاماتش را خواستار گردد. نیز حق دارد که در صورت اقتضا خود را در تغییر آن وضع، به هزینه متعهد، بدون زیان و خساراتی، مجاز شمارد.

ماده ی ۱۱۴۴ - متعهده، همچنین در موارد عدم اجرای تعهد، می‌تواند ماذون باشد که به خرج متعهد، به اجرای آن تعهد بپردازد.

ماده ی ۱۱۴۵ - هرگاه موضوع تعهد، ترک فعلی باشد، متخلف از آن تعهد، صرفاً به سبب تخلف خویش مسؤول زیان و خسارات متعهده است.

بخش چهارم

خسارات و زیانهای ناشی از عدم اجرای تعهدات

ماده ی ۱۱۴۶ - پرداخت زیان و خسارات زمانی الزامی است که متعهد، در اجرای تعهداتش تأخیر کرده باشد. اما هرگاه چیزی که متعهد، به تأدیه یا اجرای آن ملزم است، نمی‌توانسته است جز در زمانی معین که گذشته تأدیه یا اجرا گردد، از حکم فوق استثناء می‌شود. تأخیر ممکن است از طریق ارسال نامه‌ای فوری و حاوی تذکری مناسب، حاصل شود.

ماده ی ۱۱۴۷ - در صورت اقتضا، متعهد به پرداخت زیان و خسارات ناشی از عدم اجرای تعهدات خود و یا تأخیر در اجرای آن محکوم می‌شود. مگر آن که مدلل دارد که عدم اجرا یا تأخیر وی ناشی از سببی بوده است که وی نمی‌توانسته مانع آن شود بدان شرط که هیچ‌گونه سوء نیتی نداشته باشد.

ماده ی ۱۱۴۸- هرگاه قوه‌ی قاهره یا امور اتفاقی مانع متعهد از انجام تعهدش - تأدیه یا انجام عمل موضوع التزام یا خودداری از انجام عمل غیر مجازش - گردد، پرداخت زیان و خسارت متعهدله جایی ندارد.

ماده ی ۱۱۴۹- زیان و خساراتی که متعهد بایستی پردازد، اصولاً، شامل کسری‌هایی است که وی موجب آن شده و از میان رفتن سودی که او باعثش شده است. موارد مذکور ذیل از این حکم استثنا است.

ماده ی ۱۱۵۰- متعهد تنها پرداخت زیانها و خساراتی را بر عهده دارد که هنگام عقد قرارداد پیش‌بینی می‌شده یا بایستی پیش‌بینی می‌شد. بدان شرط که عدم اجرای تعهدات به هیچ وجه ناشی از تدلیس وی نباشد.

ماده ی ۱۱۵۱- در موردی نیز که عدم اجرای تعهد، ناشی از تدلیس متعهد باشد، پرداخت آن دسته زیانها و خساراتی بر عهده اوست که بلاواسطه و مستقیماً از عدم اجرای پیمان ناشی شده باشد.

ماده ی ۱۱۵۲- زمانی که قرارداد پیش‌بینی کرده باشد که مستنکف از اجراء، مبلغ معینی را به عنوان زیان و خسارت پردازد، نمی‌توان به طرف دیگر مبلغی کمتر یا بیشتر از آن وجه را پرداخت. با وجود این، هرگاه دادرس آن مبلغ را به نحو چشمگیری بالاتر یا پایین‌تر از مقدار مناسب بیند، می‌تواند به کمتر یا بیشتر از آن حکم دهد. هرگونه قراردادی معارض این قاعده، کأن لم یکن است.

ماده ی ۱۱۵۳- در تعهداتی که محدود به پرداخت مبلغ معینی می‌شود، زیان و خسارات ناشی از تأخیر در اجرای تعهد تنها در موارد محکومیت شخص به پرداخت سود به نرخ قانونی مورد پیدا می‌کند. مگر در موارد قواعد ویژه‌ی تجارت، یا ضمانت حسن اجرای تعهد. این زیان و خسارات بدون آن نیز که متعهدله برای بدست آوردن نشان اثبات خسارتی کند، قابل پرداخت است. این مبالغ از روزی محاسبه می‌شود که از متعهد اجرای تعهد را خواسته باشند. مگر در مواردی که قانون شروع جریان آن‌ها را به خودی خود پیش‌بینی کرده باشد.

متعهدله‌ی که متعهد تأخیر کرده‌اش، با سوءنیت خود موجب زبانی جدای از زیان

ناشی از تأخیرش گردد، می‌تواند زیان و خساراتی جدای از خسارات معنوی دین را نیز بستاند.

ماده ی ۱۱۵۴- منافع سرمایه‌ای که موعد تأدیه‌اش فرارسیده است، خود می‌تواند از طریق درخواست قضائی و یا از راه قرارداد ویژه، موجب تعلق گرفتن منافع گردد. بدان شرط که مدت الزام به پرداخت آن دست کم یک سال تمام باشد.

ماده ی ۱۱۵۵- با این وجود، عواید موعد رسیده از قبیل اجاره بهای سررسیده‌ی مزارع، کرایه، مابقی عایدی تقسیطی موقت یا عمرانه نیز از روز درخواست یا قرارداد، مستوجب تعلق منافع می‌گردد. همین قاعده در مورد اعاده‌ی بهره یا عوایدی که با اطلاع مدیون از سوی ثالث به طلبکار پرداخت شده نیز جاری است.

بخش پنجم تفسیر قراردادها

ماده ی ۱۱۵۶- در هر قرارداد بایستی جستجو کرد که قصد واحد طرفین قرارداد چه بوده است. ترجیحاً بایستی در این تفسیر از محدوده‌ی معنی ادبی اصطلاح خارج نشد.

ماده ی ۱۱۵۷- زمانی که شرطی دارای دو معنی است، بایستی آن معنی را بر شرط بارکرد که در صورت معنی شدنش بدان‌گونه، نتیجه‌ای بر آن بار شود.

ماده ی ۱۱۵۸- اصطلاحاتی که قابلیت تعلق دو معنی را دارد، بایستی در آن معنی تفسیر شود که با موضوع و ماده‌ی قرارداد بیشتر تناسب داشته باشد.

ماده ی ۱۱۵۹- موارد مجمل و مبهم به وسیله‌ی عرف کشور محل انعقاد قرارداد معنی می‌شود.

ماده ی ۱۱۶۰- شروطی که عرفاً جزء قراردادی است، بایستی در تفسیر بدان افزوده شود. هر چند که به صراحت در متن قرارداد نیامده باشد.

ماده ی ۱۱۶۱- هر یک از شروط موضوع یک قرارداد، به وسیله‌ی دیگر شروط تفسیر می‌شود و به هر یک از آنها آن معنی داده می‌شود که از مجموع قرارداد حاصل

می‌گردد.

ماده ی ۱۱۶۲- در موارد مردّد، قرارداد به زیان کسی که آن را منعقد نموده و به سود کسی که آن را پذیرفته تفسیر می‌شود.

ماده ی ۱۱۶۳- هر چند معانی اصطلاحات به کار برده در قراردادی موسّع باشد، آن معانی از آنها بایستی گرفته شود که منعقد کنندگان قرارداد، هنگام انعقاد، می‌بایستی آنها را اراده می‌کردند.

ماده ی ۱۱۶۴- در مواردی که طرفین برای تفسیر تعهداتشان راهی پیش‌بینی کرده‌اند، این بدان معنی نیست که پیش‌بینی یاد شده، در غیر موارد خود، مانع از تفسیر موسّعی می‌گردد که حق مطلب تعهدات موضوع قرارداد بدان وسیله ادا گردد.

بخش ششم

آثار تعهدات در قبال اشخاص ثالث

ماده ی ۱۱۶۵- پیمانها، تنها در مورد کسانی که آنها را منعقد ساخته‌اند، دارای اثر است. از این رو، به هیچ وجه شخص ثالث را زیانمند نمی‌سازد و جز در موارد پیش‌بینی شده در ماده ی ۱۱۲۱ قانون حاضر، سودی عاید شخص ثالث نمی‌کند.

ماده ی ۱۱۶۶- با این وجود، داین می‌تواند تمام حقوق و اعمال حقوقی مدیون خود را شخصاً به مورد اجرا بگذارد به استثنای مواردی که اجرایشان منحصرأ به شخصیت وی وابسته است.

ماده ی ۱۱۶۷- همین‌گونه داین می‌تواند از طرف خود، اعمال حقوقی که مدیون وی با سوء استفاده از حق بدانها دست می‌زند، مورد اعتراض قرار دهد. با این همه، حقوق وی در موارد مربوط به توارث، قرارداد ازدواج و رژیم اشتراک اموال زن و شوی، از مقررات مربوط به همین امور پیروی می‌کند.